Reference: G III A 6

درآمد: از امیرکبیر به ناصرالدین شاه: بررسی امور اشنویه — اشاره به بیماری شاه، تجویز پزشکان و سوء ظن امیر به این تجویزات، اشاره به مصرف نمک — امید به اینکه صحبت شاه به او شوخی بوده باشد — سان از دو فوج — ناخوشی خود امیر

G III A 6

هو

قربان خاکپای همایونت شوم دستخط همایون را وقتی زیارت کرد که با افندی در زد و خورد جواب رعایای اشنویه و عزیز بیک بود. بلی به دو جهت لازم شد حضور همایون جواب عرض نماید. اولا امروز که نمک میل فرموده اند انشاءالله مبارک است ولکن حکیمها عادتی دارند که ناخوشی یا نقاهت را عُظم بدهند که پشت سر آن بگویند ما سعی کردیم یا شهرت نمایند یا چشم انعام و احسان داشته این را بهانه نمایند. اگر باز فردا بخواهند حکیمی جدید نمایند البته در عالم نوکری استحضار این غلام هم ظاهر داخل ضروری مذهب است والاّ که همان یک نمک بود مبارک است. ثانیا شوخی فرموده بودند شوخی بود ولکن معنی داشت انشاءالله شما از همان راه مرحمت و شوخی مرقوم فرموده بودید. اما ندانستن این غلام سه راه داشت اولا به عادت هر روزه در خانه که می آمدم مشغول نوکری می شدم و بهمان عادت آمده صاحب منصب دو فوج را سان داده همراه عزیز خان روانه حضور مبارک کردم دیگر نیامد که بگوید چه طور شد و تا ظهر هم منتظر احضار بودم احضار نفرموده موعد حضرات معلوم رسیده برخواست [کذا] به وعده گاه یعنی قتل گاه آمد. ثانیا به خدا و نمک قبله عالم که این دو سه روزه تشدد حضرات و آمد و رفت آنها و ناخوشی چنان بی حالم کرده است که هیچ خود را نمی‌شناسم انشاءالله عرایض مقبول خاطر همایون خواهد آمد. زیاده جسارت نورزید باقی الامر همایون.

پانوشت: عزیز خان: عزیز خان مکری، دارای سمت هایی چون سرهنگ فوج ششم تبریز(۱۲۵۳-۱۲۵٤)، آجودان باشی (۱۲٦٤)، ریاست اداره دارالفنون (۱۲٦۹)، وزیر جنگ (۱۲۸٤-۱۲۸۵) و پیشکار آذربایجان (۱۲۸۷). وی داماد امیر کبیر بود و در سال ۱۲۸۳ ملقب به سردار کل شد. با توجه به دوران صدارت امیر کبیر، زمان این نامه عزیز خان آجودان باشی بوده است.

The Ghani Collection at Yale